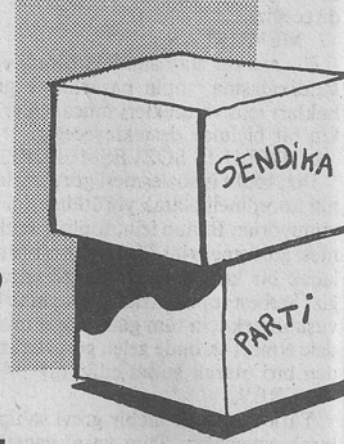

□ Türk-İş Genel Kurulu Vesilesiyle

Zemin
Ocak 1987
No. 4

“Partilerüstü Politika” Anlayışına Bir Kez Daha Bakmak...

YILDIRIM KOÇ

Türk-İş'i eleştirenlerin öncelikle değindikleri konulardan biri, Türk-İş Anatüzüğüne 1964 yılında konan “partilerüstü politika” ilkesidir. Bu ilke, günün koşullarına uygun olarak, 1976 yılına kadar çeşitli değişikliklere uğramış ve 1982 Anayasası ve 2821 sayılı Sendikalar Yasası sonrasında tüzükten çıkarılmıştır.¹ Bu anlayış tüzükten çıkarılmıştır, ama yöneticilere benimsenen biçimiyle uygulanması sürmektedir.

Türk-İş 1952 yılında kuruldu. Bu tarihlerde yürürlükte olan 5018 sayılı Sendikalar Yasası (1947) sendikaların siyasetle uğraşmasını yasaklıyordu. Siyasi partilerle örgütsel bağ ise söz konusu değildi. 1963 yılında kabul edilen 274 sayılı Sendikalar Yasası, sendikaların siyasi partilerle örgütsel bağ kurma yasağını sürdürdü, ancak siyaset yasağını kaldırdı. 1964-1980 döneminde yoğun bir biçimde yapılan “partilerüstü politika” tartışması, sendikaların siyasi partilerle örgütsel bağ kurmaları değil, seçimlerde bir siyasi partiyi desteklemelerine ilişkindi. Ancak birçok kişi “partilerüstü politika” tartışmasını sendika üyelerini politika dışında tutma olarak da anladı.

Türk-İş'in ve bağlı sendikaların siyasi partilerle ilişkisini eleştirir ve öneriler getirirken konuyu daha kapsamlı, çeşitli ülkelerdeki deneyimler ve tartışmalar çerçevesinde değerlendirmekte yarar vardır. Sorun, genellikle zannedildiği gibi tek boyutlu ve basit değildir.

Kanımca, bugün Türk-İş'te partilerüstü bir politika benimsenmeli ve uygulanmalıdır. Ama bu “partilerüstü politika”, Türk-İş'in ve bağlı sendikaların çoğunun yönetimlerinin benimsediği, savunduğu ve uyguladığı değil, bazı ülkelerde benzerlerini gördüğümüz tümüyle farklı bir anlayıştır. Özetle, Türk-İş yöneticilerinin “partilerüstü politika” adı altında sundukları depolitizasyon ve pasifleştirme anlayışının alternatifini, sendikaların sosyal demokrat partilerle örgütsel bağ içine girmeleri değildir.

Bu yazı, çok kısa olarak sorunun karmaşıklığını sunmaya çalışacaktır.

SENDİKALAR SİYASİ PARTİLER İLİŞKİSİ

Sendikalar ortaya çıktıklarında genellikle düzen-dışı (düzen içindeki konumları yasalarla düzenlenmemiş) örgütlenmelerdi. Bu düzen-dışı örgütlenmelerin bir bölümü düzene-karşı ideolojilerin etkisi altına girdi. Düzene-karşı ideolojilerin etkisi altındaki düzen-dışı sendikalar, düzenin işçiler lehine radikal bir biçimde veya bir süreç içinde dönüştürülmesi mücadelesine katkıda bulundular. Hakim sınıflar bu duruma tepki olarak düzen-dışı örgütlenmeleri yasakladı. Yasaklanan düzen-dışı örgütlenmelerin büyük bir bölümü yasalık kazanma mücadelesine girdi. Sınıflararası dengelere bağlı olarak her ülkede değişik koşullarda sendikalar yasalarla tanındı. Yasalarca tanınan ve bunun karşılığında yasalar çerçevesinde bir faaliyet yürütmesi üstlenen sendikalar düzen-içi bir nitelik kazandı.

Bugün tartışılan konu, artık düzen-içi bir nitelik kazanmış sendikalarla siyasi partiler arasındaki ilişkidir.

Sendikaların düzen-dışılıktan düzen-içiliğe geçişi sürecinde, öncelikle iki siyasi akım sendikaların mücadelesine yatkınlık duydu. Marksizm ve anarşizm sendikalarda etkinlik kazanmak için birbirleriyle mücadele etti. Bu mücadelenin ilk önemli arenası, genellikle sanıldığının aksine bir partiler enternasyonalisi değil, bir sendikalar enternasyonalisi olan Birinci Enternasyonalidi.

Sendikaların düzen-içi bir nitelik kazanması sürecinde, sendikalar içinde etkili olmaya çalışan alternatif düzen-savunucusu örgütler de ortaya çıktı. Bu dönemlerde sendikalarla siyasi partiler bazı ülkelerde içiçe geçmişlerdi. Sendikaların siyasi parti işlevini, siyasi partilerin ise günümüzün sendikal işlevlerini üstlendiği birçok örnek görülmüştü. Özellikle o dönemlerde Marksistlerin örgütlenmeleri olan sosyal demokrat partilerin sendikalardaki etkinliğine alternatif olarak, çeşitli ülkelerde hükümetlerin, işverenlerin ve kilisenin örgütlediği sendikalar ortaya çıkarıldı. Genellikle sanıldığının aksine, sendikalar yalnızca sosyal demokrat partilerle değil, özellikle hıristiyanlık görünümü altında düzeni savunan siyasi partilerle de içiçe geçtiler.

Yirminci yüzyılın başlarında sosyal demokratların yönetiminde bulunduğu sendikalar ile sosyal demokrat partiler arasındaki ilişkinin düzenlenmesi gündeme geldi. İkinci En-

ternasyonal'in 1907 yılında toplanan Stuttgart Kongresi'nde bu konu ele alındı.²

Avrupa'da yirminci yüzyılın başlarında anarkosendikalizm iyice güçten düştü. Sendikalarda, ülkenin koşullarına bağlı olarak, genellikle düzene-karşı düşünceler hakim oldu. Ancak bu düzene-karşı, düzenin çizdiği sınırlar içinde bir mücadeleyle öngörüyordu. Düzene karşı ideolojiyi temsil eden sosyal demokrat partilerle sendikalar arasında yakın bir işbirliği vardı. Bu işbirliği bazı durumlarda örgütsel bağ biçimini alıyordu. Ancak bu ilişki ister kişilerin her iki tarafta da üyeliği, ister sendika ile parti arasında örgütsel bağ biçiminde sürdürülsün, sendikaların ve siyasi partilerin eşit güçte olduğu anlayışına dayanıyordu.

Avrupa'da düzen-İçi sendikalarda genellikle düzen-karşıtı ideolojilerin hakim olmasına karşın, Amerika Birleşik Devletleri'nde farklı bir gelişme egemen oldu.

Amerikan işçi hareketinin ilk dönemlerinde de düzen-dışı sendikalar vardı. Bunlarda da düzen-karşıtı ideolojiler egemendi. Marksizm ve anarkosendikalizm ABD'de de sendikalar üzerinde etkinlik kurma mücadelesi verdi. Ancak sendikal planda geniş üye kitlelerini kapsayan politize örgütlenmeler (Emek Şövalyeleri, Dünya Endüstriyel İşçileri gibi), dar meslek çıkarları etrafında örgütlenmiş vasıflı işçi örgütlenmeleri karşısında yenilgiye uğradı. Amerikan Emek Federasyonu'nun temsil ettiği bu ikinci anlayış ise üye kitlelerini politika dışında tutmaya, dar emek çıkarları için partilerle üst düzeyde pazarlık etmeye dayalı bir çizgi izliyordu. Bu anlayış, uzun yıllar Amerikan Emek Federasyonu'nun (AFL) başkanlığını yapmış olan Samuel Gompers tarafından şöyle anlatılıyor:

"Amerikan Emek Federasyonu'nun partiler karşısında tarafsız siyasi çizgisiyle ("non-partisan political policy") sağladığı deneyimler ve sonuçlar bir kuşağı kapsamaktadır. Bu deneyim ve sonuçlar, bu çizginin uygulanması sayesinde Amerikan işçilerinin haklarını kabul ettirme, çıkarlarını koruma, refah düzeylerini geliştirme ve fırsat kapılarını açmada yararlı temel çalışma mevzuatını elde etmede diğer herhangi bir ülkenin işçilerinden daha başarılı olduklarını göstermektedir."³

Birinci Dünya Savaşı öncesinde sosyal demokrat partiler arasında ortaya çıkan bölünme, savaş sonrasında ayrı örgütlenmeleri gündeme getirdi.

1919 yılında, sosyal demokrat veya sosyalist partilerden ayrılanlarca kurulan komünist partileri ve bazı sendikaları biraraya getiren Komünist Enternasyonal kuruldu.

Komünist partileri çeşitli ülkelerde kendi denetimleri altında sendikalar örgütlediler. Bu ilişkide ise belirleyici olan komünist partisiydi. Komünistlerin denetimleri altındaki sendikalar partinin birer kitle örgütü niteliğindeydi. Komünist partisi ile sendikalar arasında görünürde bir örgütsel bağ yoktu. Diğer bir deyişle, görünüşte, sosyal demokrat partiler ile sendikalar arasındaki ilişki çok daha sıkı ve güçlüydü. Ancak, tüzüklerde yer alan bir örgütsel ilişki olmamasına karşın, komünist partilerle kendi denetimleri altındaki sendikalar arasında çok daha sıkı ve asthğa-üstlüğe dayalı bir ilişki söz konusuydu.

SENDİKAL BİRLİK

Sendikalarla siyasi partiler arasındaki bu farklı ilişkiler zaman içinde değişiklikler gösterdi.

Düzene-karşı ve düzeni-savunan ideolojilerin sendikalar da hakim olmaya çalışması, sendikal birliği genellikle bozdu.

Bazı ülkelerde düzene-karşı sol siyasi akımlar içinde reformistler büyük bir ağırlık kazandı ve işçi sınıfının büyük bir bölümü de bu siyasi örgütlenmeyi destekledi. İsveç ve Norveç bu durumun güzel birer örneğidir. Bu ülkelerde sen-

dikal birlik bozulmamıştır ve sendikalaşma oranı yüksektir.

Düzene-karşı farklı siyasi akımların yakın güçte olduğu ülkelerde ise hem siyasi hareket, hem sendikal hareket bölündü. Fransa, İspanya ve İtalya böyle bir durumun güzel örnekleridir. Bu ülkelerde siyasi alanda düzene-karşı sol içinde görülen ayrılıklar sendikal plana da yansımıştır ve sendikal örgütlenme düzeyi görece olarak daha düşüktür.

Düzeni-savunan ideolojilerin çeşitli nedenler ve yollarla işçi sınıfının belirli kesimleri üzerinde etkinliğinin sürdüğü ülkelerde ise sendikal birlik yeni bir darbe yemiştir.

FARKLI DÜŞÜNCELER ZORUNLU BİRLİK

Dünyayı ve düzeni değiştirmek ve sürdürmek isteyenler hep olacaktır. Değişme yanlısı olanlar içinde de değişim süreci konusunda ayrılıklar çıkması doğaldır. Ancak öyle koşullar oluşabilir ki, bu konulardaki ayrılıklara ve bu ayrılıkların sendikal plana yansımış olmasına karşın, sendikal hareketin birliği sağlanabilir ve korunabilir.

Türkiye'de sorun bu niteliktedir.

Türkiye'de işçi sınıfı henüz tümüyle düzenin değişmesi doğrultusunda bir politik-toplumsal tercih yapmamıştır. Düzenin değişmesinden yana olanlar da bu değişimin biçimi ve araçları konusunda birbirinden çok farklı düşünmektedirler. Sendikal örgütlenmenin bu farklı siyasal düşüncelere göre oluşması, sendikal planda çok sayıda örgütlenmeyi ve bölünmeyi gündeme getirecektir.

Sendikal hareketin birliği, mutlaka her koşul altında korunması gereken bir ilke değildir. Tarihsel koşullar öyle oluşabilir ki, işçi sınıfının mücadelesi sendikal boyutları aşar ve düzen-İçi birer örgütlenme olan sendikaların alternatifleri düzen-dışı ve düzen-karşıtı örgütlenmeler işçi sınıfının gündemine gelebilir. Böyle bir durumda, işçi sınıfı eski bir elbiseyi çıkarır gibi sendikaların büyük bir bölümüyle ilişkisini keser; sendikal birlik gibi bir sorun kalmaz.

Düzene karşı ve düzeni savunan ideolojilerin hakimiyet kavgası sendikal birliği bozdu.

Ancak öyle dönemler de olabilir ki, sendikal birliği ileriye dönük bir program etrafında gerçekleştirilmenin koşulları ortaya çıkar; işçi sınıfı, en temel haklarını korumak amacıyla, çeşitli konulardaki farklılıklarını ikinci plana itmeye, bu farklılıklara hoşgörülü davranmaya karar verebilir. Böyle bir dönemde ise gerçekleştirilebilecek bir birliği bozmak, işçi sınıfı hareketinin uzun dönemli çıkarlarına zarar verir. Sendikal birliğin mümkün ve ulaşılabilir olduğu dönemlerde, siyasi partiler sendikalarla ilişkilerini gözden geçirmek gereğini duyarlar. Bu koşullarda görülen genel eğilim, sendikaların siyasi partiler karşısında bağımsızlıklarını artırmalarıdır. Çeşitli farklı siyasi örgütlenme veya akımla bağlı olan sendikal örgütlenmeler, bu siyasi yapılar karşısında özerkliklerini artırarak, sendikal birliği sağlama çabasına girerler.

İşçi sınıfı üzerinde siyasi alanda farklı örgüt ve akımların etkili olmasına karşın, hangi koşullar sendikal birliği gündeme getirebilir?

Ülkemizden çok farklı koşullarda olmalarına karşın, İsrail, Avusturya ve İtalya deneyimlerinin çok kısaca ele alınması bu sorunun yanıtlanmasında yardımcı olacaktır.

İSRAİL ÖRNEĞİ

İsrail'in kurulma sürecinde son derece etkili olmuş olan bir örgüt Histadrut'tur (Genel Emek Federasyonu).

Histadrut, 1920 yılında, İsrail'in kuruluşundan yaklaşık 28 yıl önce oluşturuldu. Histadrut, İsrail devletinin kurulması öncesinde ve sonrasında çok önemli işlevler yerine getirdi. İsraililer İsrail'i kurma mücadelesinde sendikal birliği sağladılar ve sürdürdüler. Ancak bunu gerçekleştirirken, siyasal-toplumsal ayrılıklarını görmezlikten gelmediler veya örtmediler. Birçok konuda ayrılık sürdü, ancak ortak bazı hedefler için bunlar hoşgörülle karşılandı. Histadrut'un İsrail devletini kurma ve korumadaki rolü, bu ayrılıklara karşın sendikal birliğin sürdürülmesini sağladı. Histadrut, bu anlamda, partilerüstü bir politika gütmektedir. Karşılaştırmalı işçi hareketleri konusunda dünyanın önde gelen isimlerinden biri olan Walter Galenson, Histadrut için şu saptamayı yapmaktadır: "Histadrut partilerüstüdür ama partisiz değildir."⁴

Histadrut'ta bütün organlara seçimler siyasi parti esasına göre yapılmaktadır. Yapılan genel seçimlerde sayıları 800 bine yaklaşan Histadrut üyelerinin hangi siyasi partileri tercih ettikleri saptanmakta, Histadrut organlarına da bu partilerin temsilcileri aldıkları oy oranında seçilmektedir.⁵ 1981 yılında yapılan Histadrut seçimlerinde, İşçi Partisi ve Mapam'dan oluşan ve sosyal demokrat ve sosyalist nitelikteki Emek İttifakı oyların yüzde 63'ünü almıştır. Diğer bir deyişle, Histadrut organlarının üyelerinin yüzde 63'ünün bu siyasi görüş tarafından atanması kararlaştırılmıştır.⁶

Histadrut, bir devlet kurma ve bu devleti koruma mücadelesinde, sendikal birliğin zorlandığı koşullarda siyasi farklılıklara karşın bu birliği gerçekleştirmenin önemli örneklerinden biridir. Histadrut'un hiçbir siyasi parti ile örgütsel bağı yoktur. Histadrut partilerüstüdür. Ama siyasi alandaki tüm farklı görüşler Histadrut içinde tartışılır. Histadrut bir bütün olarak toplumsal ve siyasal yaşamda etkili bir rol oynar. "Histadrut partilerüstüdür, ama partisiz değildir."

Avusturya ve İtalya'da yaşanan süreç ise, faşizmin sendikal hak ve özgürlükleri tümüyle ortadan kaldırmış olmasından kaynaklanmaktadır.

AVUSTURYA ÖRNEĞİ

Avusturya'da 1934 yılına kadar sendikal alanda, siyasal örgütlenmelere koşut farklı örgütlenmeler söz konusuydu. 1934 yılından başlanarak sendikal hareket darbe üstüne darbe yedi. 1938 yılında Naziler Avusturya'yı işgal ettiklerinde de sendikaları kapattılar ve tüm işçiler zorunlu olarak "Alman Emek Cephesi"ne katıldı.

Nazilere karşı direniş hareketinde ve toplama kamplarında en temel sendikal hak ve özgürlükler ile barış ve demokrasi için sendikal birliğin gereği anlaşıldı. Avusturya, Nazilerin işgalinden kurtulduğunda, 15 Nisan 1945 günü çok farklı siyasal görüşlere sahip sendikacılar Avusturya Sendikalar Federasyonu'nu (ÖGB) oluşturdular.

ÖGB, partiler ve politika konusundaki tavrını şöyle belirtiyordu: "Partiler karşısında tarafsız, ancak apolitik değil."⁷

Daha sonraki yıllarda ÖGB içinde sosyalist, hristiyan ve komünist kesimler oluştu. Ancak herhangi bir işçinin bu ke-

simlerden birine bağlanması zorunluluğu da söz konusu değildi. ÖGB bir bütün olarak Avusturya'nın yeniden inşası, Avusturya'nın bağımsızlığını ve tarafsızlığını koruma, her türlü gerici ve totaliter eğilimin yanı sıra faşizmle mücadele etme, dünya barışını sağlamada işbirliği ve Avusturya'da ürettiklerinin yaşam düzeylerini yükseltmek için mücadele etme konusunda bir birliği temsil ediyordu.⁸

Kapitalizmin son bunalımı, sendikalara karşı sistemli bir saldırıyı gündeme getirmiştir.

Avusturya Sendikalar Federasyonu'nun başarısı, işçi sınıfının farklı siyasi tercihlerinin olduğu koşullarda, temel insan hakları, demokrasi, sendikal hak ve özgürlükler, barış ve daha yüksek bir yaşam düzeyi için sendikal birliği gerçekleştirebilmiş olmasıdır.

İTALYA ÖRNEĞİ

İtalyan sendikal hareketinin deneyimleri de benzer niteliktedir. Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki büyük işçi olaylarının ardından solda yaşanan bölünme ve Mussolini'nin iktidara gelişi, sosyalist, komünist ve hristiyan sendikacılar için büyük sıkıntılar yarattı. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru bu üç ayrı siyasi çizgi, ortak bir sendikal hareket oluşturma amacıyla biraraya geldi.

3 Haziran 1944 günü varılan anlaşmayla Genel Emek Konfederasyonu (CGIL) oluşturuldu. CGIL'in oluşturulduğu anlaşma metninde şöyle deniliyordu:

"CGIL, tüm siyasal partilerden bağımsızdır. CGIL, gerekli durumlarda, halkın özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi için ve işçilerin ve ülkenin özel çıkarlarının korunması için, emekçi kitlelerin ifadesi olan demokratik partilerin eylemleriyle bağlantılı olacaktır."⁹

CGIL'in 1945 yılı Ocak ayında yapılan kongresinde de "CGIL'in partisiz olacağı, ancak siyasi ufukta ortaya çıkıtıkça, demokrasi ve özgürlüğe ilişkin genel sorunlarla ilgilenmesi anlamında politik olacağı"¹⁰ tekrar belirtildi.

Ancak bu birlik sürdürülemedi. Dünya ölçeğinde meydana gelen bazı siyasi gelişmeler, İtalyan sendikacılık hareketini böldü. Ancak İtalyanlar bölünmeler sonucunda oluşan üç sendikal merkezin biraraya gelmesi için büyük çaba gösterdiler. 1973 yılında üç sendikal merkez bir üst federasyon çatısı altında biraraya geldi ve sendikaların siyasi partiler karşısında bağımsızlığı artırıldı.

SENDİKALARA YÖNELİK SALDIRI VE SENDİKAL BİRLİK

Kapitalizmin yaşamakta olduğu son buhran sendikalara karşı sürekli ve sistemli bir saldırıyı gündeme getirmiştir.¹¹

Ondokuzuncu yüzyılın düzen-dışı sendikaları güçlendikçe karşılarında büyük sorunlar bulmuşlardı. Bu sorunların bir bölümü, bu örgütlerin düzen-İçi bir nitelik kazanmasıyla, düzenin oyun kuralları içinde oynamayı kabul etmeleri karşısında varolma haklarının tanınmasıyla çözümlenmişti.

Bugün ise sendikaların düzen-içiliği sorgulanmaktadır. Kapitalizmin yaşamakta olduğu bunalım, işçi sınıfının özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki kazanımlarına, sendikalara ve en temel sendikal hak ve özgürlüklere tahammül edilememesi sonucunu doğurmaktadır. Bu ise, düzen-içi bir nitelik kazandıktan sonra düzene-karşı reformist akımların ve hattâ düzeni-savunan siyasi çizgilerin etkisi altına giren sendikacılık hareketini radikalleştirmektedir. Bu koşullarda, sendikacılık hareketinin tümünün ileriye dönük bir program etrafında birliğinin sağlanması hem mümkündür, hem de gereklidir.

TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Türkiye'de işçi sınıfının parlamento seçimlerine yansıyan siyasi tercihleri oldukça geniş bir yelpazede dağılım göstermektedir. Ayrıca sol hareket de çok bölünmüştür. Demokratik Sol Parti ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti, çağdaş ve Batılı anlamda sosyal demokrat partiler olmaktan uzaktır.¹² Türkiye kapitalizminin bunalımdan kurtulması ve dünya kapitalizmi ile günün koşullarına uygun yeni bir işbölümüne gitmesi için öngörülen istikrar programı, sendikacılık hareketini bir bütün olarak karşısına almıştır.

Bugün Türkiye sendikacılık hareketinin ekme, barış, özgürlük, demokrasi ve iş olanaklarının yaratılması amacıyla birliğinin sağlanmasının gerekli ve yeterli koşulları vardır ve bu birlik sağlanmalıdır. Ancak bu birliğin ileriye dönük olarak gerçekleştirilebilmesinin yolu, siyasi görüş ayrılıklarının üstünün örtülmesi değil, çok geniş bir hoşgörü ortamında ayrılıklara karşın birliğin sağlanmasından geçmektedir.

Türkiye sendikacılık hareketi kendi deneyimleri ve uluslararası deneyimler ışığında kendi partilerüstü politikasını oluşturabilir.

Bu da ancak ortak amaçlar için partilerüstü bir politika güdülmesiyle gerçekleştirilebilir. Türk-İş'te ve bağlı sendikaların çoğunda geçmiş dönemlerde yöneticilerin savunduğu ve uyguladığı partilerüstü politika anlayışı, kendi açılarından Türk-İş'te bölünmeyi önleyecek, işçilerin politize olmalarını engelleyecek, işçilerin pasiflik ve devlete bağlılık temelinde birliğini sağlayacak en "gerçekçi" çözümdü. Bunun alternatifi olarak çeşitli kişiler ve siyasal akımlarca sunulan "siyasi partilerle örgütsel bağ" ise sendikacılık hareketini bölünmeye götürecek bir öneriydi. Getireceği yarar ise kuşku-luydu. Bugün böyle bir öneriyi desteklemek, sendikaların DSP veya SHP ile örgütsel bağ içine girmesini savunmak olur. Bu iki partinin de toplumsal ve siyasal yapıya ve dinamiklere bakışı sınıfsal değildir ve sendikalara ve çalışma yaşamına ilişkin derli toplu programları bile yoktur. Bugün, Türk-İş yöneticilerinin partilerüstü sendikacılık anlayışlarına karşı kendilerine sosyal demokrat diyen iki parti ile çok yakın ve hattâ örgütsel bağ içine girilmesini savunmak, sendikacılık hareketinin ileri bir program etrafında birliğinin sağlanmasının mümkün olduğu koşullarda sendikacılık hareketini bölmek gibi bir sonuç doğurur. Böyle bir bölünme

bugün yararlı değildir. Bunun yanı sıra, 12 Eylül öncesinde sendikacılık alanına yansıyan siyasi görüş farklılıklarının yarattığı sıkıntılar hatırdan çıkarılmamalıdır. Birbiri ardı sıra ortaya çıkarılan küçük sendikaların birbirinden üye kapma mücadelesine girmeleri ve 1975-1980 döneminde DİSK yönetiminde yaşananlar, Türk-İş'in partilerüstü politikasının alternatifi olarak yapılmaması gerekenin örnekleridir.

Bu koşullarda, bugün Türk-İş'te gerçekten partilerüstü aktif ve politize bir mücadele anlayışı savunulabilir. Bu anlayışın, Türk-İş yöneticilerinin partilerüstü politikasından temelde farkları bulunmaktadır. Bu anlayış siyasi partilerden bağımsızlığı savunur, ancak onlardan kopuk değildir. Yalnızca yöneticiler değil, geniş üye kitlesi de aktif bir biçimde politikanın içindedir. Politik düşünce farklılıklarının üstü örtülmez. "İşçiler farklı politik akımlara bağlanırlarsa sendikal hareket bölünür, bu nedenle onların politikayla uğraşmaları engellenmeli" gibisinden sakat ve ilkel bir anlayış temelden reddedilir. Çağdaş ve çoğulcu ilişkiler söz konusudur. Hiçbir siyasi parti ya da görüşe, sendikal hareketi "kullanma" olanağı tanınmaz. Siyasi parti ya da görüş ayrılıklarının, ortak ve ileri bir program etrafında bir araya gelmelerinin koşulları bugün mevcuttur. Demokrasi, ekme, barış, özgürlük ve iş olanakları için, yasalarda mevcut tüm hakları sonuna kadar kullanmayı ve Anayasa ve yasaları demokratik ve yasal yollardan değiştirmeyi amaçlayan bir sendikal platform oluşabilir. Bu platformda 1980 öncesinin hoşgörüsüzlükleri, ihbarlıkları, tasfiyecilikleri, kısa vadeli hesaplarla sendikaları zayıflatmayı göze alabilme uygulamaları görülmezse ve sendika-içi demokrasi uygulanırsa, sendikacılık hareketinin birliği ileriye dönük bir program etrafında sağlanmış olur. Türkiye sendikacılık hareketi, kendi deneyimleri, karşı karşıya bulunduğu sürekli ve sistemli saldırı, sol hareketin içinde yaşadığı koşullar ve dünyanın çeşitli ülkelerindeki deneyimler ışığında, kendi partilerüstü politikasını oluşturabilir. Türk-İş'te bugün bu anlamda bir partilerüstü politikaya "EVET" diyoruz.

1. Türk-İş'in partilerüstü politikası konusunda bkz. Prof. Dr. Alpaslan Işıklı, *Sendikacılık ve Siyaset*, "Türk-İş ve Partilerüstü Politika" bölümü. Ayrıca bkz. Yıldırım Koç, *Türk-İş, Neden Böyle, Nasıl Değişecek?*, "Türk-İş ve Siyaset" bölümü.
2. Horowitz, Daniel, *The Italian Labor Movement*, Harvard University Press, 1963, s.80.
3. Samuel Gompers, *Labor and the Common Welfare*, 1919 (tıpkıbasım, 1969), s.145.
4. "The Histadrut is supraparty but not nonparty." Galenson, W. (ed.) *Labor in Developing Countries*, "Introduction," University of California Press, ABD, 1963, s.5.
5. Irvin Sobel, "Israel," Galenson (ed.) *Labor in Developing Countries*, s. 218 ve 246.
6. Histadrut, *General Federation of Labour in Israel*, 1981, s.6.
7. "Nonpartisan, but not apolitical." Günter Köpke, *The Trade Union Movement in Austria: The ÖGB*, European Trade Union Institute, 1985, s.5.
8. ÖGB Anatüzüğü, M.3, Köpke, a.g.e., s.7.
9. Horowitz, D.L., a.g.e., s.187.
10. "CGIL would be non-party but that it would be political..." Horowitz, D.L., a.g.e., s.197.
11. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Yıldırım Koç, "Ekonomik Bunalım ve Sendikalar," *Yol-İş Dergisi*, Mayıs-Haziran 1986, No.5, s.36-40.
12. Bu konuda bkz. Yıldırım Koç, "Türkiye'de Sosyal Demokrasi ve Sendikacılık," *11. Tez*, 4. Kitap, 1986.